

AANBEVELINGEN

AANBEVELING (EU) 2018/234 VAN DE COMMISSIE

van 14 februari 2018

over het bevorderen van het Europese karakter en het efficiënte verloop van de verkiezingen voor het Europees Parlement in 2019

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 292,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Artikel 10, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie bepaalt dat de burgers op het niveau van de Unie rechtstreeks worden vertegenwoordigd in het Europees Parlement.
- (2) Artikel 10, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie bepaalt dat iedere burger het recht heeft om aan het democratisch bestel van de Unie deel te nemen, en dat de besluitvorming plaatsvindt op een zo open mogelijke wijze en zo dicht bij de burgers als mogelijk is.
- (3) Artikel 17, lid 7, van het Verdrag betreffende de Europese Unie bepaalt dat de Europese Raad bij het voordragen van een kandidaat voor het ambt van voorzitter van de Europese Commissie rekening moet houden met de verkiezingen voor het Europees Parlement.
- (4) Om het Europese karakter en het efficiënte verloop van de verkiezingen voor het Europees Parlement verder te bevorderen, moeten een aantal elementen van Aanbeveling 2013/142/EU van de Commissie ⁽¹⁾ ruimschoots vóór de verkiezingen van 2019 worden bijgewerkt en aangevuld.
- (5) Het is van essentieel belang de democratische legitimiteit van de EU te versterken en de deelname van burgers aan het politieke leven op Europees niveau te garanderen. Burgers zouden meer bereid zijn om te stemmen bij de verkiezingen voor het Europees Parlement als zij zich meer bewust zouden zijn van de impact van het EU-beleid op hun dagelijkse leven en als zij er vertrouwen in zouden hebben dat zij hun stem kunnen laten horen over de belangrijkste beslissingen die de Unie neemt, zoals de aanstelling van de leiders van de EU-instellingen en de vaststelling van de prioriteiten voor de toekomst van de Unie.
- (6) De behoefte aan een sterkere verantwoording en meer transparantie heeft ook implicaties voor de Commissie. De Commissie heeft de gedragscode voor de leden van de Commissie herzien ⁽²⁾. Volgens de nieuwe gedragscode kunnen leden van de Commissie zich kandidaat stellen voor de verkiezingen voor het Europees Parlement zonder dat zij daarvoor verlof moeten nemen. De desbetreffende voorschriften van het kaderakkoord over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Europese Commissie zijn aangepast om met deze wijziging rekening te houden ⁽³⁾.
- (7) Het beleid op Europees niveau heeft rechtstreekse gevolgen voor het dagelijkse leven van de burgers en heeft een invloed op lokaal niveau. Burgers moeten weten wat er op Europees niveau aan de orde is om een keuze te kunnen maken bij de verkiezingen voor het Europees Parlement. Burgerbetrokkenheid bij Europese aangelegenheden bevordert de democratische participatie van burgers bij het besluitvormingsproces van de EU. Sinds januari 2015 heeft de huidige Commissie al 478 burgerdialogen georganiseerd, over de hele EU, ook in samenwerking met institutionele partners als het Europees Parlement, de nationale parlementen, het Comité van de Regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité. In de periode van februari 2018 tot 9 mei 2019 zal de Commissie nog eens ca. 500 dialogen organiseren of helpen te organiseren, samen met de lidstaten en regionale en lokale autoriteiten, en met het Europees Parlement en andere Europese instellingen.

⁽¹⁾ Aanbeveling 2013/142/EU van de Commissie van 12 maart 2013 om de verkiezingen voor het Europees Parlement democratischer en efficiënter te laten verlopen (PB L 79 van 21.3.2013, blz. 29).

⁽²⁾ Besluit van de Commissie van 31 januari 2018 betreffende een gedragscode voor de leden van de Europese Commissie (C(2018) 700 final).

⁽³⁾ Besluit van het Europees Parlement van 7 februari 2018 over de herziening van het kaderakkoord over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Europese Commissie (2017/2233(ACI)).

- (8) Verschillende lidstaten hebben aangekondigd dat zij bereid zijn brede openbare discussies over de toekomst van Europa te houden, en in een aantal lidstaten vinden al dergelijke nationale dialogen plaats. Door de hand uit te steken naar burgers over heel Europa en volgens hun respectievelijke politieke structuren en praktijken bewustmakingsinitiatieven te organiseren, kunnen de lidstaten de burgers beter bewust maken van het belang van hun stem voor het bepalen van de beste visie om het Europese project vooruit te helpen. Dergelijke activiteiten zouden moeten worden georganiseerd in de periode tussen de bijeenkomst van de leiders op 23 februari 2018 en de top in Sibiu op 9 mei 2019. De top vindt net voor de verkiezingen voor het Europees Parlement plaats en naar verwachting zullen de staatshoofden en regeringsleiders op deze top conclusies aannemen over de volgende stappen voor de Unie.
- (9) Europese politieke partijen spelen een belangrijke rol bij de vorming van een Europees politiek bewustzijn, bij het aanmoedigen van de kiezersopkomst en bij de uiting van de wil van de burgers van de Unie. Hun rol kan nog aan belang toenemen als zij de komende maanden contacten leggen met de nationale partijen die aan hun partij zijn gelieerd en met het maatschappelijk middenveld, en als zij zorgen voor een betere voorlichting over de keuzes die kunnen worden gemaakt in verband met de toekomst van Europa en over de belangen van de burgers die zij verdedigen.
- (10) Het systeem van topkandidaten („Spitzenkandidaten”) voor het ambt van voorzitter van de Commissie werd bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in 2014 voor het eerst toegepast.
- (11) Het nieuwe systeem heeft bijgedragen tot een doeltreffendere Unie en tot de bevordering van de democratische legitimiteit van de Unie, die steunt op de twee pijlers van directe vertegenwoordiging van burgers in het Europees Parlement en indirecte vertegenwoordiging van burgers door de regeringen van de lidstaten in de Europese Raad en de Raad. Het heeft ook de verantwoording door de Commissie verbeterd, overeenkomstig artikel 17, lid 7, van het Verdrag betreffende de Europese Unie. Het systeem zou moeten worden voortgezet en met het oog op de verkiezingen voor het Europees Parlement in 2019 worden verbeterd.
- (12) Europese en nationale partijen zouden ruim voor het begin van de verkiezingscampagne, en idealiter uiterlijk eind 2018, hun kandidaat voor het ambt van voorzitter van de Commissie moeten bekendmaken, en idealiter uiterlijk begin 2019 ook diens eigen programma. Dit zou ook meer duidelijkheid scheppen over het verband tussen de individuele stem van een burger van de Unie voor een politieke partij bij de verkiezingen voor het Europees Parlement, de door die partij gesteunde kandidaat voor het voorzitterschap van de Commissie en zijn of haar visie op de toekomst van Europa.
- (13) Door hun topkandidaten op een open, inclusieve en transparante manier te selecteren, bijvoorbeeld via voorverkiezingen, kunnen de Europese politieke partijen en de nationale partijen die bij deze Europese politieke partijen zijn aangesloten, dit proces verder versterken. Dit zou ook bijdragen tot een groter bewustzijn en kiezersaanmoedigen hun stem uit te brengen.
- (14) Artikel 10, lid 4, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 12, lid 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie kennen de Europese politieke partijen een belangrijke rol toe. Het statuut en de financiering van Europese politieke partijen en Europese politieke stichtingen worden op Europees niveau geregeld. Om redenen van transparantie, controle en democratische verantwoording van Europese politieke partijen heeft de Commissie voorgesteld om in de aanloop naar de verkiezingen voor het Europees Parlement in 2019 de desbetreffende regels te wijzigen ⁽¹⁾. Het is met name nodig om aan de toegang tot financiering uit de algemene begroting van de Europese Unie de voorwaarde te verbinden dat de gelieerde partijen het programma en het logo van de betrokken Europese politieke partij publiceren. Burgers moet van tevoren duidelijke en relevante informatie worden geboden, zodat zij weten wat het effect van hun stem is op het niveau van de Europese partijen. Partijevenementen, zoals congressen, en de verkiezingscampagnes van de nationale partijen zijn de meest geschikte en efficiënte middelen om die banden bekend te maken en daaraan een grote zichtbaarheid te verlenen.
- (15) Een veel vroegere start van de campagne voor de verkiezingen voor het Europees Parlement dan in het verleden en de bekendmaking van de banden tussen Europese en nationale partijen vóór het begin van de verkiezingscampagne zouden de Europese dimensie van de verkiezingen moeten bevorderen.
- (16) Met inachtneming van de specifieke kenmerken van het partijpolitieke landschap in de lidstaten worden Europese politieke partijen ertoe aangemoedigd om vóór het begin van de campagne, en bij voorkeur bij de aankondiging van hun kandidaten voor het ambt van voorzitter van de Commissie, te kennen te geven bij welke politieke fractie in het Europees Parlement zij zich willen aansluiten of welke politieke fractie zij willen vormen in de nieuwe legislatuur. Dit zou meer duidelijkheid scheppen over de banden tussen nationale partijen, Europese politieke partijen en politieke fracties in het Europees Parlement.

⁽¹⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU, Euratom) nr. 1141/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende het statuut en de financiering van Europese politieke partijen en Europese politieke stichtingen — COM(2017) 481 van 13 september 2017.

- (17) Door het stimuleren en faciliteren van de voorlichting van kiezers over de banden tussen nationale partijen en Europese politieke partijen, tijdens de campagnes voor de verkiezingen voor het Europees Parlement en, indien mogelijk, ook op de stembiljetten voor die verkiezingen, zouden de lidstaten de zichtbaarheid van de Europese politieke partijen en de platforms die zij voorstellen tijdens het hele Europese verkiezingsproces, bevorderen.
- (18) Artikel 22, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie bepaalt dat iedere burger van de Unie het actief en passief kiesrecht heeft bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in de lidstaat waar hij verblijft, en bij Richtlijn 93/109/EG van de Raad (¹) is de wijze vastgesteld van uitoefening van dat kiesrecht ten behoeve van de burgers van de Unie die verblijven in een lidstaat waarvan zij geen onderdaan zijn.
- (19) Ter ondersteuning van de participatie van burgers en de Europese dimensie van de verkiezingen voor het Europees Parlement wordt aangemoedigd de vaststelling en verspreiding te bevorderen van beste praktijken en maatregelen die de lidstaten toepassen voor de voorbereiding en uitvoering van de verkiezingen, onder meer met betrekking tot het stemrecht van Europese burgers die in een andere lidstaat verblijven, en het bevorderen van de uitoefening van het stemrecht door ondervertegenwoordigde groepen, zoals personen met een handicap.
- (20) In het licht van de risico's van cyberaanvallen en desinformatie voor het voorkeuzingsproces die recentelijk zijn vastgesteld bij verkiezingen en verkiezingscampagnes, moet de uitwisseling van ervaring over daarmee verband houdende kwesties tussen lidstaten worden aangemoedigd.
- (21) De lidstaten, maar ook de Europese en nationale politieke partijen, dragen een bijzondere verantwoordelijkheid bij het bevorderen van het democratische en efficiënte verloop van de verkiezingen voor het Europees Parlement,

HEEFT DE VOLGENDE AANBEVELING VASTGESTELD:

Europese burgers betrekken bij debatten over Europese aangelegenheden in de aanloop naar de verkiezingen voor het Europees Parlement

1. Vanaf de bijeenkomst van de leiders op 23 februari 2018, en rekening houdend met de respectieve nationale politieke structuren en praktijken, dienen de lidstaten bewustmakingsinitiatieven te organiseren om met burgers een openbaar debat te houden over kwesties in verband met de Europese Unie en de toekomst van Europa. Deze bewustmakingsinitiatieven dienen te blijven plaatsvinden tot de bijeenkomst van de leiders van 9 mei 2019 in Sibiu, net voor de verkiezingen voor het Europees Parlement.

Tegelijkertijd dienen de Europese politieke partijen en nationale partijen initiatieven te nemen om de burgers beter bewust te maken van de kwesties die op Unieniveau aan de orde zijn en van de wijze waarop zij deze kwesties tijdens de volgende legislatuur willen benaderen.

Steun voor een kandidaat voor het ambt van voorzitter van de Europese Commissie

2. Ruim vóór de verkiezingen voor het Europees Parlement, en idealiter uiterlijk eind 2018, dient iedere Europese politieke partij bekend te maken welke kandidaat voor het ambt van voorzitter van de Europese Commissie zij steunt. Idealiter uiterlijk begin 2019 dienen zij het politieke programma van de kandidaat zelf bekend te maken.

Europese politieke partijen en nationale partijen die bij deze partijen zijn aangesloten, worden aangemoedigd om hun kandidaten op een open, inclusieve en transparante wijze te selecteren.

Nationale politieke partijen dienen ervoor te zorgen dat hun politieke voorlichtingsactiviteiten met betrekking tot de verkiezingen voor het Europees Parlement, waaronder politieke uitzendingen, de burger ook informatie verschaffen over de kandidaat voor het ambt van voorzitter van de Europese Commissie die zij steunen en over het programma van hun kandidaat.

Voorlichting van kiezers over banden tussen nationale partijen en Europese politieke partijen

3. Met inachtneming van de specifieke kenmerken van het partijpolitieke landschap in de lidstaten dienen nationale politieke partijen die deelnemen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement, in de aanloop naar de verkiezingen en vóór het begin van de verkiezingscampagne openbaar te maken of zij bij een Europese politieke partij zijn aangesloten, bij welke Europese politieke partij zij zijn aangesloten en welke topkandidaat zij steunen.

Voor zover mogelijk, dienen nationale politieke partijen deze informatie, in voorkomend geval met inbegrip van het logo van de Europese politieke partij, in alle campagnemateriaal, mededelingen en politieke uitzendingen duidelijk aan te geven.

(¹) Richtlijn 93/109/EG van de Raad van 6 december 1993 tot vaststelling van de wijze van uitoefening van het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement ten behoeve van de burgers van de Unie die verblijven in een lidstaat waarvan zij geen onderdaan zijn (PB L 329 van 30.12.1993, blz. 34).

Europese politieke partijen worden aangemoedigd om vóór het begin van de campagne, en bij voorkeur bij de aankondiging van hun kandidaten voor het ambt van voorzitter van de Commissie, te kennen te geven bij welke politieke fractie in het Europees Parlement zij zich willen aansluiten of welke politieke fractie zij willen vormen in de nieuwe legislatuur.

Voorlichting van kiezers over banden tussen nationale partijen en Europese politieke partijen aanmoedigen en faciliteren

4. De lidstaten dienen de voorlichting van kiezers over de banden tussen nationale partijen en Europese politieke partijen en over hun topkandidaten vóór en tijdens de verkiezingen voor het Europees Parlement aan te moedigen en te faciliteren, bijvoorbeeld door toe te staan en aan te moedigen dat op het campagnemateriaal, op de websites van aangesloten nationale en regionale partijen, en, indien mogelijk, op de stembiljetten voor die verkiezingen deze banden worden aangegeven.

Efficiënt verloop

5. Om ervoor te zorgen dat Europese burgers die in een andere lidstaat verblijven, hun stemrecht in die lidstaat kunnen uitoefenen, om de uitoefening van het stemrecht door ondervertegenwoordigde groepen, zoals personen met een handicap, te bevorderen, en om in het algemeen het democratisch verloop en de hoge opkomst te ondersteunen, worden de autoriteiten ertoe aangemoedigd om in het voorjaar van 2018 met de steun van de Commissie bijeen te komen met het oog op de uitwisseling van beste praktijken en praktische maatregelen.

De bevoegde nationale autoriteiten worden verder aangemoedigd om op basis van de ervaringen van de lidstaten beste praktijken vast te stellen met betrekking tot het identificeren, beperken en beheren van de risico's die cyberaanvallen en desinformatie vormen voor het verkiezingsproces.

Deze aanbeveling is gericht tot de lidstaten en tot de Europese en nationale politieke partijen.

Gedaan te Brussel, 14 februari 2018.

Voor de Commissie
De voorzitter
Jean-Claude JUNCKER
